

NS – 103

I Semester B.A./B.Sc./B.Sc. (FAD) Examination, November/December 2016
(Repeaters) (2011-12 and Onwards)
LANGUAGE SANSKRIT – I
Kumara Sambhavam of Kalidasa V Canto-Grammar and Composition

Time : 3 Hours

Max. Marks : 100

- Instructions :** 1) Answer in **Sanskrit/Kannada/English**.
2) Question Nos. **V, VI, VII** should be answered in
Sanskrit only.

I. द्वयोः प्रबन्धरूपेण उत्तरं लिखत । (2×12=24)

ಎರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ:

Write an essay on **any two** :

अ) महाकाव्यस्य लक्षणानि सोदाहरणं विवृणुत ।

ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

Describe the characteristics of Mahakavya with example.

आ) पार्वत्या : उग्रतपसः विवरणं कुरुत ।

ಪಾರ್ವತಿಯ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

Describe the rigorous penance of Parvathi.

इ) जटिलवेषधारिणः शिवस्य वर्णनं कुरुत ।

ಜಟಿಲ ವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಶಿವನ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.

Describe Shiva in the disguise of Jatila.

II. एतेषु चतुर्णां श्लोकानामनुवादं कृत्वा भावं विवृणुत : (4×5=20)

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ಭಾವ ವಿವರಿಸಿ:

Translate and explain **any four** of the following :

अ) अथानुरूपाभिनिवेशतोषिणा

ಕೃತಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾ ಗುರುಣಾ ಗರಿಯಸಾ ।

ಪ್ರಜಾಸು ಪಶ್ಚಾತ್ ಪ್ರಥಿತಂ ತದಾಖ್ಯಯಾ

ಜಗಾಮ ಗೌರಿ ಶಿಖರಂ ಶಿಖಂಡಿಮತ್ ॥

P.T.O.

- आ) कृताभिषेकां हुतजातवेदसं
 त्वगुत्तरासङ्गवतीम् अधीतिनाम् ।
 दिग्दृक्षवस्ताम् ऋषयोऽभ्युपागमन्
 न धर्मवृद्धेषु वयः समीक्षते ॥
- इ) यदा फलं पूर्वतपः समाधिना
 न तावता लभ्यम् अमंस्त काङ्क्षितम् ।
 तदानपेक्ष्य स्वशरीरमार्दवं
 तपो महत् सा चरितुं प्रचक्रमे ॥
- ई) अथाजिनाषाढधरः प्रगल्भवाग्
 ज्वलन्निव ब्रह्ममयेन तेजसा ।
 विवेश कश्चिज्जटिलस्तपोवनं
 शरीरबद्धः प्रथमाश्रमो यथा ॥
- उ) अपि क्रियार्थं सुलभं समित्कुशं
 जलान्यपि स्नानविधिक्षमाणि ते ।
 अपि स्वशक्त्यां तपसि प्रवर्तसे
 शरीरमाद्यं खलु धर्मसाधनम् ॥
- ऊ) अतोत्र किञ्चिद् भवतीं बहुक्षमां
 द्विजातिभावाद् उपपन्नचापलः
 अयं जनः प्रष्टुमनास्तपोधने
 न चेद रहस्यं प्रतिवक्तुम् अर्हसि ॥

III. एतेषु त्रयाणां वाक्यानां ससन्दर्भं विवृणुत ।

(3×4=12)

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನ್ನು ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ:

Annotate **any three** of the following :

- ೧) ಪ್ರಿಯೇಷು ಸೌಭಾಗ್ಯಫಲಾ ಹಿ ಚಾರುತಾ ।
- ೨) ಸಶೈವಲಾಸಙ್ಗಮ್ ಅಪಿ ಪ್ರಕಾಶತೇ ।
- ೩) ತಪೋವನಂ ತಚ್ಚ ಬಭೂವ ಪಾವನಮ್ ।

- ४) शनैः शनैः श्यामिकया कृतं पदम् ।
- ५) प्रचक्रमे वक्तुम् अनुज्झितक्रमः ।
- ६) तपः फलं स्यात् किम् अतः परं वदः ।

IV. द्वयोः लघुटिप्पणीं लिखत ।

(2×5=10)

ಎರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ :

Write short notes on **any two** :

- १) कालिदासः ।
- २) गौरी शिखरम् ।
- ३) शिवपार्वत्योः विवाहानौचित्यम् ।
- ४) तपोवनम् ।

V. संस्कृतभाषया उत्तराणि लिखत ।

अ) चतुर्णां लिङ्गविभक्ति वचनानि लिखत ।

वत्से, पतत्रिणः, शिखरं, लतासु, हरिणाः ।

4

आ) चतुर्णां लकारपुरुषवचनानि लिखत ।

बभूव, समीक्ष्यते, व्यलोकयन्, वदन्ति, प्रवर्तसे ।

4

इ) चतुर्णां समासानाम् एकैकम् उदाहरणम् लिखत ।

द्विगुः, बहुव्रीहिः, पञ्चमीतत्पुरुषः, द्वन्द्वः, कर्मधारयः ।

4

ई) द्वयोः वाक्ययोः प्रयोगान्तरं कुरुत ।

3

१) सीता गीतं गायति ।

२) जटिलेन प्रश्नः पृच्छयते ।

३) बालकः क्रीडति ।

उ) सप्रस्तारं वृत्तं निर्दिशत । एकस्य ।

3

१) समाललम्बे वृषराजकेतनः ।

२) शैलाधिराजतया न ययौ न तस्थौ ।

VI. संस्कृत भाषया अनुवदत ।

6

ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ:

Translate into **Sanskrit** :

ರಾಜ ಅಶೋಕನು ಮಗಧ ರಾಜನಾದ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನ ಪೌತ್ರ. ಪಾಟಲೀಪುತ್ರ ಅವನ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಅಶೋಕನು ಕಳಿಂಗ ರಾಜನ ಜೊತೆಗೆ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಆಕ್ರಂದನದಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿತು. ಅವನು ದಯಾಮಯನಾಗಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

King Ashoka was the grandson of Chandraguptha the King of Magadha. His capital was Pataliputhra. Once King Ashoka waged war with the Kalinga army. After seeing the pain of the people in the battle field his mind transformed. Filled with compassion he accepted Buddhism.

VII. इमं परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत ।

(5×2=10)

संस्कृतविद्या वस्तुतः भारतीयविद्या, भारती च संस्कृतिः। इयं विश्वभाषासु एका पुरातनी वाक् । संस्कृतसाहित्यं अत्यन्तसम्पन्नम् । नीतिसदाचार विषयकं अत्युदार-उच्च- विचार परिप्लुतं गीर्वाणसाहित्यविश्वम् । 'सर्वेपि सुखिनः सन्तु' इति संस्कृत- संस्कृतानाम् उद्घोषः । भारतीयतत्त्वज्ञानस्य ऊर्जस्वलः आविष्कारः अत्रैव दुश्यते । अन्यच्च संस्कृतसाहित्यं सुतरां मौलिकम् । तस्याः उच्चस्वरपठनेन स्पष्टा उच्चारः सर्वाकर्णनीयाः भवन्ति । राष्ट्रस्य भावनात्मक-एकमत्य साधनार्थनिश्चितं संस्कृतभाषा एकं साधनमिति विदुषाम् विश्वासः

प्रश्नाः

- १) वस्तुतः संस्कृतविद्या कीदृशी ?
- २) संस्कृत-संस्कृतानां उद्घोषः कः ?
- ३) सुतरां मौलिकं किम् ?
- ४) तस्याः उच्चस्वरपठनेन किं किं भवन्ति ?
- ५) संस्कृतभाषा विषये विदुषां विश्वासः कः ?